

Higiena rąk jako „nowe” wyzwanie

dr n. med. i n. o zdr. Anna Ziółko

Zakład Epidemiologii i Mikrobiologii Klinicznej, Narodowy Instytut Leków (Warszawa)

Higiena rąk to stosunkowo prosta, ogólnie dostępna metoda przeciwdziałania transmisji biologicznych czynników chorobotwórczych, a tym samym zapobiegania rozwojowi zakażeń i chorób zakaźnych. Początkowo mycie rąk stanowiło element higieny osobistej lub było wykonywane z powodów religijnych lub ceremonialnych. Związek między myciem rąk a zdrowiem zauważono znacznie później.

Higiena rąk to najlepiej opisana procedura. Jednymi z pierwszych opublikowanych zaleceń były prace Steere AC, Mallison GF *Handwashing practices for the prevention of nosocomial infections*; *Ann Intern Med.*, 1975 oraz Garner JS, Favero MS *CDC guideline for handwashing and hospital environmental control*” *Infect Control*, 1986. W roku 2002 CDC opublikowało *Guideline for Hand Hygiene in Health-Care Settings Recommendations of the Healthcare Infection Control Practices Advisory Committee and the HICPAC/SHEA/APIC/IDSA*”, a w roku 2008 WHO opracowało własne rekomendacje: *WHO Guidelines on Hand Hygiene in Health Care*. Najnowsze globalne zalecenia to opublikowane przez SHEA/IDSA/APIC *Practice Recommendation: Strategies to prevent healthcare-associated infections through hand hygiene: 2022 Update*. Ponadto, w wielu krajach świata cyklicznie publikowane są zalecenia o zasięgu krajowym.

Higiena rąk to procedura podczas której zalecane jest monitorowanie nie tylko sposobu jej wykonania ale także rzeczywistego zużycia preparatów – ilość litrów na 1000 pacjento-dni.

Higiena rąk to procedura promowana nie tylko w środowisku medycznym ale także wśród potencjalnych pacjentów. CDC, WHO, ECDC corocznie organizują kampanie z okazji Dnia Higieny Rąk

Mimo tych działań, higiena rąk to wciąż procedura nie tylko niechętnie wykonywana, ale wręcz budząca wiele negatywnych emocji. Wg WHO tylko 40% lekarzy i pielęgniarek na całym świecie przestrzega wytycznych dotyczących higieny. Wśród personelu panuje błędne przekonanie, że opieka nad chorym jest ważniejsza niż higiena rąk, a stosowanie rękawiczek skutecznie zastąpi dezynfekcję rąk. I nawet jeśli okresowo udaje się poprawić częstotliwość jej wykonywania w praktyce, to ciągle obserwowany jest szybki powrót personelu do złych nawyków.

Dlatego higiena rąk to ciągle wyzwanie, a o jej skuteczności w praktyce zadecyduje zdolność przekonania personelu co do celowości jej wykonywania.